

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલય, અમદાવાદ

ક્રિમિનલ અપીલ નં.૨૮૮/૧૯૯૦

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. એમ. પંચાલ

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?
૫	શું સિવિલ જજને પરિપત્રિત કરવામાં આવે કે કેમ?

ગુજરાત રાજ્ય

વિરુદ્ધ

સુરેશભાઈ છીતુભાઈ પટેલ

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા તરફે શ્રી એસ. આર. દિવેટિયા, એ.પી.પી.

સામાવાળા નં.૧, ૨ તરફે શ્રી જે. વી. દેસાઈ.

કોરમ:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. એમ. પંચાલ

નિર્ણય તારીખ: ૧૬/૦૪/૯૯

મૌખિક ચુકાદો

ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૨૦, ૧૨૦(બી) અને કલમ ૧૧૪ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનાઓમાંથી ફોજદારી કેસ નં. ૧૯૩૬૦/૮૭ માં ભરૂચના વિદ્વાન ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા નોંધાયેલા સામાવાળાઓને નિર્દોષ જાહેર કરવા, વર્તમાન અપીલમાં પડકારનો વિષય છે, જે ગુજરાત રાજ્ય દ્વારા ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૭૮ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી છે.

૨. નટવરભાઈ ભગવાનદાસ પટેલ તે સમયે ગુજરાત સ્ટેટ કો.ઓપરેટિવ માર્કેટિંગ ફેડરેશન લિમિટેડ, અમદાવાદમાં આસિસ્ટન્ટ મેનેજર તરીકે કાર્યરત હતા. આ ફેડરેશન વિવિધ સહકારી મંડળીઓને ખાતર, જંતુનાશકો, બીજ વગેરે વેચે છે. ભરૂચમાં કારેલા મલ્ટી-પર્પઝ કો.ઓપરેટિવ સોસાયટી તરીકે ઓળખાતી એક સહકારી મંડળી છે. સામાવાળા નં. ૧ ઓક્ટોબર નવેમ્બર, ૧૯૮૬ દરમિયાન આ સોસાયટીના પ્રમુખ હતા; જ્યારે સામાવાળા નં. ૨ સંબંધિત સમયે આ સોસાયટીના સેક્રેટરી હતા. નટવરભાઈ પટેલના જણાવ્યા મુજબ, રાજુભાઈ જે કારેલા મલ્ટી-પર્પઝ કો.ઓપરેટિવ સોસાયટીના માનદ સચિવ હતા અને કાલિદાસભાઈ જે ભરૂચ જિલ્લા શાકભાજી અને ફળ ઉત્પાદક સહકારી મંડળી લિમિટેડ, ભરૂચના મેનેજર હતા, તેમણે ઓફિસમાં તેમનો સંપર્ક કર્યો હતો અને જંતુનાશકોનો ઓર્ડર આપ્યો હતો. નટવરલાલના જણાવ્યા મુજબ, રાજુભાઈ અને કાલિદાસભાઈએ જંતુનાશકોની તાત્કાલિક ડિલિવરી માંગી હતી અને તેથી, ડિલિવરી ચલણ તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું જેના આધારે ખરીદેલ માલની ડિલિવરી તેમને ગોડાઉનમાંથી આપવામાં આવી હતી. જોકે, માલ પહોંચાડ્યાના

૩-૪ દિવસ પછી, નટવરભાઈને ખબર પડી કે રાજુભાઈએ આત્મહત્યા કરી લીધી છે અને તેથી, તેમણે તપાસ કરી અને જાણ્યું કે ખરીદેલ માલ ક્યારેય કારેલા મલ્ટીપર્પઝ કો.ઓ.ઓ. સોસાયટી દ્વારા પ્રાપ્ત થયો નથી. તેમને વધુમાં જાણવા મળ્યું કે માલ સીધો ભરૂચ ડિસ્ટ્રિક્ટ વેજીટેબલ્સ એન્ડ ફ્રૂટ્સ પ્રોડ્યુસર્સ કો.ઓ.ઓ. સોસાયટી લિ.ને વેચવામાં આવ્યો હતો અને કેટલોક માલ ભરૂચ ખાતે ઉક્ત સોસાયટીના ગોડાઉનમાં પડેલો મળી આવ્યો હતો. નટવરભાઈના જણાવ્યા મુજબ, સામાવાળા નં. ૨ દ્વારા સહી કરાયેલ રૂ. ૬૩,૧૧૬.૫૦ પી.એસ. રકમનો ચેક ભંડોળના અભાવે માન્ય કરવામાં આવ્યો ન હતો. તેથી, શ્રી નટવરભાઈનો મત હતો કે પાંચ વ્યક્તિઓ, જેમ કે (૧) સુરેશભાઈ છીતુભાઈ, જેઓ કારેલા મલ્ટીપર્પઝ કો.ઓ. સોસાયટી, કારેલાના પ્રમુખ હતા, (૨) શશીકાંત ચુનીલાલ પટેલ, જેઓ કારેલા મલ્ટીપર્પઝ કો.ઓ. સોસાયટીના સેક્રેટરી હતા, (૩) કાલીદાસભાઈ પૂજાભાઈ વસાવા, તેમની વ્યક્તિગત ક્ષમતામાં, (૪) શ્રી ભરૂચ ડિસ્ટ્રિક્ટ વેજીટેબલ એન્ડ ફ્રૂટ પ્રોડ્યુસર્સ કો.ઓ.ઓ. સોસાયટી લિ.ના મેનેજર તરીકે કાલીદાસભાઈ પૂજાભાઈ વસાવા, અને (૫) શ્રી ભરૂચ ડિસ્ટ્રિક્ટ વેજીટેબલ એન્ડ ફ્રૂટ પ્રોડ્યુસર્સ કો.ઓ.ઓ. સોસાયટી લિ.ના ચેરમેન શંભુભાઈ ઝવેરભાઈ પટેલ, એ પાંચ વ્યક્તિઓએ એકબીજા સાથે કાવતરું રચીને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૨૦, ૧૨૦(બી) અને કલમ ૧૧૪ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનાઓ કર્યા હતા. તેથી, તેમણે કલમ ૪૨૦ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનાઓ માટે ઉપરોક્ત વ્યક્તિઓ સામે ભરૂચના વિદ્વાન ચીફ

જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટની કોર્ટમાં ફરિયાદ દાખલ કરી, ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૧૨૦(બી) સાથે વાંચીને આ ફરિયાદ ૧૯૮૬ના ફોજદારી તપાસ કેસ નં. ૪૯ તરીકે નોંધવામાં આવી હતી. વિદ્વાન મુખ્ય ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટે ૨૯/૧૧/૧૯૮૬ના તેમના હુકમ દ્વારા ફરિયાદને ભરૂચ શહેર પોલીસ સ્ટેશનના પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટરને ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩ની કલમ ૧૫૬(૩) હેઠળ તપાસ માટે મોકલી હતી. પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટરને ૨૯/૧૧/૧૯૮૬ના રોજ પસાર કરાયેલા હુકમની તારીખથી બે મહિનાની અંદર કોર્ટમાં પોતાનો અહેવાલ રજૂ કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. ભરૂચ શહેર પોલીસના પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટરે તે મુજબ તપાસ કરી અને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૨૦, ૧૨૦(બી) સાથે વાંચીને સજાપાત્ર ગુનાઓ માટે માત્ર સામાવાળાઓ પર જ ચાર્જશીટ દાખલ કરી. ભરૂચના વિદ્વાન મુખ્ય ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૨૦, ૧૨૦(બી) અને ૧૧૪ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનાઓના સામાવાળાઓ સામે એકઠાહ.૪ હેઠળ આરોપ ઘડ્યો. આરોપ વાંચીને સમજાવવામાં આવ્યો હતો, જેઓએ પોતાને દોષિત ન ગણાવ્યા અને કેસ ચલાવવાનો દાવો કર્યો. તેથી, ફરિયાદ પક્ષે (i) નટવરભાઈ ભગવાનદાસ પટેલ, ફરિયાદપક્ષના સાહેદ ૧, આંક-૮, (ii) કાલિદાસભાઈ પૂજાભાઈ, ફરિયાદપક્ષના સાહેદ ૨, આંક-૪૩, (iii) વજેસિંહ મોતીસિંહ, ફરિયાદપક્ષના સાહેદ ૩, આંક-૫૧, અને (iv) હનુમાનભાઈ દેવરામભાઈ, ફરિયાદપક્ષના સાહેદ ૪, આંક-૫૭, ને સામાવાળાઓ સામે પોતાનો કેસ સાબિત કરવા માટે

તપાસ કરી. ફરિયાદ પક્ષે સામાવાળાઓને દોષિત ઠેરવવા માટે સંબંધિત દસ્તાવેજ પુરાવા પણ રજૂ કર્યા. સામાવાળા નં. ૨ એ સંહિતાની કલમ ૩૧૯ હેઠળ આંક-૫૮ માં અરજી રજૂ કરી અને વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટને કેસમાં કાલિદાસભાઈ પૂજાભાઈ વસાવાને આરોપી તરીકે દોષિત ઠેરવવા વિનંતી કરી. પક્ષકારોના વકીલને સાંભળ્યા પછી, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટે ૧૯/૦૮/૧૯૮૯ ના હુકમ દ્વારા ઉપરોક્ત અરજી ફગાવી દીધી. ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષીઓના પુરાવા નોંધાયા પછી, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટે કેસ અંગે સામાવાળાઓને સામાન્ય રીતે પૂછપરછ કરી અને કોડની કલમ ૩૧૩ હેઠળ તેમના નિવેદનો નોંધ્યા. તેમના નિવેદનોમાં, સામાવાળાઓએ ફરિયાદ પક્ષના કેસને નકારી કાઢ્યો અને દાવો કર્યો કે તમામ વ્યવહારો મૃતક રાજુભાઈ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા, તેમના દ્વારા નહીં. જોકે, કોઈપણ સામાવાળા દ્વારા બચાવમાં કોઈ પુરાવા રજૂ કરવામાં આવ્યા ન હતા. જે ૨૯/૧૧/૧૯૮૬ ના રોજ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. ભરૂચ શહેર પોલીસના પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટરે તદનુસાર તપાસ કરી અને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૨૦, ૧૨૦(બી) અને કલમ ૧૧૪ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનાઓ માટે માત્ર સામાવાળાઓ સામે ચાર્જશીટ દાખલ કરી. ભરૂચના વિદ્વાન મુખ્ય ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૨૦, ૧૨૦(બી) અને કલમ ૧૧૪ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનાઓના સામાવાળાઓ સામે એકઠાહ.૪ દ્વારા આરોપ ઘડ્યો. આરોપ વાંચીને સમજાવવામાં આવ્યો અને સામાવાળાઓને સમજાવવામાં આવ્યો, જેમણે તેમાં દોષિત ન હોવાની કબૂલાત

કરી અને કેસ ચલાવવાનો દાવો કર્યો. તેથી, ફરિયાદ પક્ષે તપાસ કરી; (i) નટવરભાઈ ભગવાનદાસ પટેલ, ફરિયાદપક્ષના સાહેદ ૧, આંક-૮, (ii) કાલિદાસભાઈ પૂજાભાઈ, ફરિયાદપક્ષના સાહેદ ૨, આંક-૪૩, (iii) વજેસિંહ મોતીસિંહ, ફરિયાદપક્ષના સાહેદ ૩, આંક-૫૧, અને (iv) હનુમાનભાઈ દેવરામભાઈ, ફરિયાદપક્ષના સાહેદ ૪, આંક-૫૭, સામાવાળાઓ સામે પોતાનો કેસ સાબિત કરવા માટે. ફરિયાદ પક્ષે સામાવાળાઓને દોષિત ઠેરવવા માટે સંબંધિત દસ્તાવેજી પુરાવા પણ રજૂ કર્યા. સામાવાળા નં. ૨ એ સંહિતાની કલમ ૩૧૯ હેઠળ એક્ઝહ.૫૮ માં અરજી રજૂ કરી અને વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટને કેસમાં કાલિદાસભાઈ પૂજાભાઈ વસાવાને આરોપી તરીકે દોષિત ઠેરવવા વિનંતી કરી. પક્ષકારોના વકીલને સાંભળ્યા પછી, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટે ૧૯/૦૮/૧૯૮૯ ના હુકમ દ્વારા ઉપરોક્ત અરજીને ફગાવી દીધી. ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષીઓના પુરાવા નોંધાયા પછી, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટે કેસ પર સામાવાળાઓને સામાન્ય રીતે પૂછપરછ કરી અને સંહિતાની કલમ ૩૧૩ હેઠળ તેમના નિવેદનો નોંધ્યા. તેમના નિવેદનોમાં, સામાવાળાઓએ ફરિયાદ પક્ષના કેસને નકારી કાઢ્યો હતો અને દાવો કર્યો હતો કે બધા વ્યવહારો મૃતક રાજુભાઈ દ્વારા કરવામાં આવ્યા હતા, તેમના દ્વારા નહીં. જોકે, કોઈપણ સામાવાળા દ્વારા બચાવમાં કોઈ પુરાવા રજૂ કરવામાં આવ્યા ન હતા. જે ૨૯/૧૧/૧૯૮૬ ના રોજ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. ભરૂચ શહેર પોલીસના પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટરે તદનુસાર તપાસ કરી અને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૨૦, ૧૨૦(બી) અને કલમ ૧૧૪ હેઠળ

સજાપાત્ર ગુનાઓ માટે માત્ર સામાવાળાઓ સામે ચાર્જશીટ દાખલ કરી. ભરૂચના વિદ્વાન મુખ્ય ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૨૦, ૧૨૦(બી) અને કલમ ૧૧૪ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનાઓના સામાવાળાઓ સામે એક્ઝાહ.૪ દ્વારા આરોપ ઘડ્યો. આરોપ વાંચીને સમજાવવામાં આવ્યો અને સામાવાળાઓને સમજાવવામાં આવ્યો, જેમણે તેમાં દોષિત ન હોવાની કબૂલાત કરી અને કેસ ચલાવવાનો દાવો કર્યો. તેથી, ફરિયાદ પક્ષે તપાસ કરી; (i) નટવરભાઈ ભગવાનદાસ પટેલ, ફરિયાદપક્ષના સાહેદ ૧, આંક-૮, (ii) કાલિદાસભાઈ પૂજાભાઈ, ફરિયાદપક્ષના સાહેદ ૨, આંક-૪૩, (iii) વજેસિંહ મોતીસિંહ, ફરિયાદપક્ષના સાહેદ ૩, આંક-૫૧, અને (iv) હનુમાનભાઈ દેવરામભાઈ, ફરિયાદપક્ષના સાહેદ ૪, આંક-૫૭, સામાવાળાઓ સામે પોતાનો કેસ સાબિત કરવા માટે. ફરિયાદ પક્ષે સામાવાળાઓને દોષિત ઠેરવવા માટે સંબંધિત દસ્તાવેજ પુરાવા પણ રજૂ કર્યા. સામાવાળા નં. ૨ એ સંહિતાની કલમ ૩૧૯ હેઠળ એક્ઝહ.૫૮ માં અરજી રજૂ કરી અને વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટને કેસમાં કાલિદાસભાઈ પૂજાભાઈ વસાવાને આરોપી તરીકે દોષિત ઠેરવવા વિનંતી કરી. પક્ષકારોના વકીલને સાંભળ્યા પછી, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટે ૧૯/૦૮/૧૯૮૯ ના હુકમ દ્વારા ઉપરોક્ત અરજીને ફગાવી દીધી. ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષીઓના પુરાવા નોંધાયા પછી, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટે કેસ પર સામાવાળાઓને સામાન્ય રીતે પૂછપરછ કરી અને સંહિતાની કલમ ૩૧૩ હેઠળ તેમના નિવેદનો નોંધ્યા. તેમના નિવેદનોમાં, સામાવાળાઓએ ફરિયાદ પક્ષના કેસને નકારી કાઢ્યો હતો અને

દાવો કર્યો હતો કે બધા વ્યવહારો મૃતક રાજુભાઈ દ્વારા કરવામાં આવ્યા હતા, તેમના દ્વારા નહીં. જોકે, કોઈપણ સામાવાળા દ્વારા બચાવમાં કોઈ પુરાવા રજૂ કરવામાં આવ્યા ન હતા. ફરિયાદ પક્ષે સામાવાળાઓને દોષિત ઠેરવવા માટે સંબંધિત દસ્તાવેજી પુરાવા પણ રજૂ કર્યા. સામાવાળા નં. ૨ એ સંહિતાની કલમ ૩૧૯ હેઠળ આંક-૫૮ માં અરજી રજૂ કરી અને વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટને આ કેસમાં આરોપી તરીકે કાલિદાસભાઈ પૂજાભાઈ વસાવાને દોષિત ઠેરવવા વિનંતી કરી. પક્ષકારોના વકીલને સાંભળ્યા પછી, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટે ૧૯/૦૮/૧૯૮૯ ના હુકમ દ્વારા ઉપરોક્ત અરજીને ફગાવી દીધી. ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષીઓના પુરાવા નોંધ્યા પછી, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટે કેસ પર સામાવાળાઓને સામાન્ય રીતે પૂછપરછ કરી અને સંહિતાની કલમ ૩૧૩ હેઠળ તેમના નિવેદનો નોંધ્યા. તેમના નિવેદનોમાં, સામાવાળાઓએ ફરિયાદ પક્ષના કેસને નકારી કાઢ્યો અને દાવો કર્યો કે તમામ વ્યવહારો તેમના દ્વારા નહીં, પરંતુ મૃતક રાજુભાઈ દ્વારા કરવામાં આવ્યા હતા. જો કે, બચાવમાં કોઈ પુરાવા કોઈપણ સામાવાળા દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યા ન હતા. ફરિયાદ પક્ષે સામાવાળાઓને દોષિત ઠેરવવા માટે સંબંધિત દસ્તાવેજી પુરાવા પણ રજૂ કર્યા. સામાવાળા નં. ૨ એ સંહિતાની કલમ ૩૧૯ હેઠળ આંક-૫૮ માં અરજી રજૂ કરી અને વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટને આ કેસમાં આરોપી તરીકે કાલિદાસભાઈ પૂજાભાઈ વસાવાને દોષિત ઠેરવવા વિનંતી કરી. પક્ષકારોના વકીલને સાંભળ્યા પછી, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટે ૧૯/૦૮/૧૯૮૯ ના હુકમ દ્વારા ઉપરોક્ત અરજીને ફગાવી દીધી. ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષીઓના પુરાવા

નોંધ્યા પછી, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટે કેસ પર સામાવાળાઓને સામાન્ય રીતે પૂછપરછ કરી અને સંહિતાની કલમ ૩૧૩ હેઠળ તેમના નિવેદનો નોંધ્યા. તેમના નિવેદનોમાં, સામાવાળાઓએ ફરિયાદ પક્ષના કેસને નકારી કાઢ્યો અને દાવો કર્યો કે તમામ વ્યવહારો તેમના દ્વારા નહીં, પરંતુ મૃતક રાજુભાઈ દ્વારા કરવામાં આવ્યા હતા. જો કે, બચાવમાં કોઈ પુરાવા કોઈપણ સામાવાળા દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યા ન હતા.

૩. ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓની સમીક્ષા કર્યા પછી, વિદ્વાન ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટે તારણ કાઢ્યું કે જંતુનાશકો ખરીદવાનો હુકમ ૧૪/૧૧/૧૯૮૬ ના રોજ મૃતક રાજુભાઈ તેમજ કાલિદાસભાઈ પૂજાભાઈ દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો, કોઈ પણ સામાવાળા દ્વારા નહીં. વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટે ઠરાવ્યું કે ખરીદેલા માલની ડિલિવરી પણ મૃતક રાજુભાઈ અને કાલિદાસભાઈ પૂજાભાઈ દ્વારા લેવામાં આવી હતી, કોઈ પણ સામાવાળા દ્વારા નહીં. ગુજરાત સ્ટેટ કો.ઓ.ઓ. માર્કેટિંગ ફેડરેશન લિ.ના આસિસ્ટન્ટ મેનેજર નટવરભાઈ ભગવાનદાસ પટેલના પુરાવાનો ઉલ્લેખ કર્યા પછી, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટે તારણ કાઢ્યું કે સામાવાળા નં. ૧ સામે ઉપરોક્ત સાક્ષી દ્વારા કંઈ કહેવામાં આવ્યું નથી અને ફેડરેશન દ્વારા કારેલા મલ્ટીપર્પઝ કો.ઓ. સોસાયટી સાથે ક્રેડિટ પરનો વ્યવસાય પણ કરવામાં આવ્યો હતો, જેના પરિણામે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૨૦, ૧૨૦(બી) અને કલમ ૧૧૪ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનાઓના ઘટકો ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા સ્થાપિત થયા નથી. અંતિમ નિર્ણયમાં, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટે ૧૭

જાન્યુઆરી, ૧૯૯૦ ના રોજના ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા સામાવાળાઓને નિર્દોષ જાહેર કર્યા છે, જેનાથી હાલની અપીલનો માર્ગ મોકળો થયો છે.

૪. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ શ્રી એસ.આર.દિવેટિયાએ રજૂઆત કરી હતી કે સંબંધિત સમયે સામાવાળા નં. ૧ કારેલા મલ્ટીપર્પઝ કો.ઓપ. સોસાયટીના પ્રમુખ હતા; જ્યારે સામાવાળા નં. ૨ ઉક્ત સોસાયટીના સેક્રેટરી હતા અને મૃતક રાજુભાઈ દ્વારા ઉક્ત સોસાયટી માટે જંતુનાશક દવા ખરીદવામાં આવી હોવાથી, સામાવાળાઓને તેમના પર લગાવવામાં આવેલા ગુનાઓમાં દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હોવા જોઈએ. વિદ્વાન વકીલે ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે સામાવાળા નં. ૨ એ ચેક પર સહી કરી હતી જે બેંક દ્વારા માન્ય કરવામાં આવી ન હતી અને ગુજરાત સ્ટેટ કો.ઓપ. માર્કેટિંગ ફેડરેશન લિમિટેડ, અમદાવાદને છેતરવાનો તેમનો ઇરાદો સ્પષ્ટ હોવાથી, અપીલ મંજૂર કરવી જોઈએ. વિદ્વાન વકીલે દલીલ કરી હતી કે ગુનાહિત કાવતરું સીધા પુરાવા અથવા સંજોગોવશાત્ પુરાવા દ્વારા કાર્યવાહી દ્વારા સાબિત કરી શકાય છે અને આ કેસમાં ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા ગુનાહિત કાવતરું સંજોગોવશાત્ પુરાવા દ્વારા સાબિત થાય છે, તેથી વિદ્વાન ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા નોંધાયેલા સામાવાળાઓને નિર્દોષ જાહેર કરવા જોઈએ. દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે મૃતક રાજુભાઈ અને કાલિદાસભાઈ દ્વારા જંતુનાશક ખરીદી કરવામાં આવી હતી તે સમયે સામાવાળાઓનો ઇરાદો અપ્રમાણિક હતો અને તેથી, અપીલ સ્વીકારવી જોઈએ.

૫. સામાવાળાઓ તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી જે.વી.દેસાઈએ રજૂઆત કરી હતી કે ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવા સામાવાળાઓ સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપોને સમર્થન આપવા માટે ન તો મજબૂત છે અને ન તો વિશ્વસનીય છે, તેથી, અપીલ ફગાવી દેવી જોઈએ. એવો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા લેવામાં આવેલ અભિપ્રાય વાજબી છે અને તેથી, સામાવાળાઓને નિર્દોષ જાહેર કરવાની કોર્ટ દ્વારા પુષ્ટિ થવી જોઈએ.

૬.અપીલકર્તાના વકીલે મને રેકૉર્ડ પરના તમામ પુરાવાઓ વાંચીને સમજાવ્યા છે. એ સ્વીકાર્ય સ્થિતિ છે કે કારેલા મલ્ટીપર્પઝ કો.ઓ. સોસાયટી લિમિટેડ વતી જંતુનાશકોની ખરીદી માટે સામાવાળા નં. ૧, કે સામાવાળા નં. ૨ એ ન તો નટવરભાઈ ભગવાનદાસ પટેલનો સંપર્ક કર્યો હતો, ન તો ઉપરોક્ત સોસાયટી વતી જંતુનાશકોની ખરીદી માટે કોઈ ઓર્ડર આપ્યો હતો. એ પણ સ્વીકાર્ય સ્થિતિ છે કે ખરીદેલા જંતુનાશકોની ડિલિવરી સામાવાળા નં. ૧ દ્વારા લેવામાં આવી હતી કે ન તો સામાવાળા નં. ૨ દ્વારા. સાક્ષી નટવરભાઈ દ્વારા કબૂલ કરવામાં આવી હતી તેમ, મૃતક રાજુભાઈ અને કાલિદાસભાઈ દ્વારા જંતુનાશકોની ડિલિવરી લેવામાં આવી હતી. જો કોઈ નટવરભાઈ પટેલ દ્વારા વિદ્વાન ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવેલી ફરિયાદ વાંચે છે, તો સ્પષ્ટ થાય છે કે ફરિયાદીનો કેસ હતો કે ભરૂચ જિલ્લા શાકભાજી અને ફળો ઉત્પાદકો કો.ઓ. સોસાયટી લિમિટેડના મેનેજર કાલિદાસભાઈ પણ ગુજરાત રાજ્ય કો.ઓ.ને છેતરવાના કાવતરામાં પક્ષકાર હતા. માર્કેટિંગ ફેડરેશન લિ. જોકે, તપાસ

અધિકારીના અહેવાલ પછી, મૂળ ફરિયાદી દ્વારા કાલિદાસભાઈને કેસમાં આરોપી તરીકે દોષિત ઠેરવવા માટે કોઈ પગલાં લેવામાં આવ્યા ન હતા. જોકે સામાવાળા નં. ૨ એ કોડની કલમ ૩૧૯ હેઠળ અરજી રજૂ કરી હતી જેમાં વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટને કાલિદાસભાઈને કેસમાં આરોપી તરીકે દોષિત ઠેરવવાની વિનંતી કરવામાં આવી હતી, તેમ છતાં, ઉપરોક્ત અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી હતી અને મામલો ત્યાં જ રહ્યો હતો. તેમાં કોઈ શંકા નથી કે ગુજરાત સ્ટેટ કો.ઓપરેટિવ માર્કેટિંગ ફેડરેશન લિ., અમદાવાદ અને સામાવાળાઓ વચ્ચે જંતુનાશકોની ખરીદી માટે કોઈ સીધો કરાર થયો ન હતો. જંતુનાશકોની ખરીદી અંગે ફરિયાદી અને સામાવાળાઓ વચ્ચે કોઈ સીધો સંદેશાવ્યવહાર થયો ન હતો અને તેથી, મારા મતે, સામાવાળાઓ દ્વારા છેતરપિંડીનો પ્રશ્ન જ ઉભો થતો નથી. જો મૃતક રાજુભાઈ દ્વારા દર્શાવવામાં આવે અને કાલિદાસભાઈ હાજર સામાવાળાઓ દ્વારા શેર કરવામાં આવે તો, ફરિયાદ પક્ષ એવા કોઈ પુરાવા રજૂ કરવામાં નિષ્ફળ ગયો છે જે તે અપ્રમાણિક ઇરાદાને સ્થાપિત કરે. એ વાત સાચી છે કે ગુનાહિત કાવતરું સીધા પુરાવા દ્વારા અથવા સંજોગોવશાત્ પુરાવા દ્વારા સાબિત કરી શકાય છે, પરંતુ જે સંજોગો સાબિત કરવા માંગે છે તેમાં બે કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓ વચ્ચે ગુનો કરવા માટે વાજબી શંકાની બહાર કરાર સ્થાપિત કરવો જોઈએ અને પુરાવાની જવાબદારી ફરિયાદ પક્ષ પર ભારે હોય છે. કેસના તથ્યો અને સંજોગો પર, મારો મત છે કે ફરિયાદ પક્ષ વાજબી શંકાની બહાર એ સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો છે કે સામાવાળાઓ અને/અથવા અન્ય લોકો વચ્ચે ગુનો કરવા

માટે કરાર થયો હતો.એ નોંધવું પણ સુસંગત છે કે પહેલાથી જ ડિલિવર કરાયેલા માલ માટે આપવામાં આવેલ પોસ્ટ-ડેટેડ ચેક, જે ભંડોળના અપૂરતા પ્રમાણ માટે માન્ય કરવામાં આવ્યો ન હતો, તે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૨૦ હેઠળ કોઈ ગુનો ગણાશે નહીં. એ એક સ્વીકૃત સ્થિતિ છે કે ગુજરાત સ્ટેટ કો.ઓપરેટિવ માર્કેટિંગ ફેડરેશન લિમિટેડ દ્વારા કરેલા મલ્ટી-પર્પઝ કો.ઓપરેટિવ સોસાયટી અને અન્ય લોકો સામે બાકી રકમ વસૂલવા માટે દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો છે અને તેમાં કોઈ શંકા નથી કે ફરિયાદ સિવિલ વિવાદોના સંદર્ભમાં દાખલ કરવામાં આવી હતી, કારણ કે માલ પણ ફેડરેશન દ્વારા ક્રેડિટ પર હતો. વધુમાં, આ કેસમાં, તપાસ અધિકારીની બિલકુલ તપાસ કરવામાં આવી ન હતી. તપાસ અધિકારીની તપાસ માત્ર કાર્યવાહીના દૃષ્ટિકોણથી જ મહત્વપૂર્ણ નથી, પરંતુ આરોપીના દૃષ્ટિકોણથી પણ મહત્વપૂર્ણ છે. તપાસ અધિકારીની તપાસ ન કરવાને કારણે, આરોપી પૂર્વગ્રહયુક્ત બનશે અને અગાઉના નિવેદનોમાં વિરોધાભાસ સાબિત કરીને સાક્ષીઓની વિશ્વસનીયતા સ્થાપિત કરવાની તકથી વંચિત રહેશે. કેસની સંપૂર્ણ હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, મારો મત છે કે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૨૦, ૧૨૦(B) અને કલમ ૧૧૪ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનાઓમાંથી સામાવાળાઓને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા કોઈ ભૂલ કરવામાં આવી નથી અને અપીલ સ્વીકારી શકાતી નથી.ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ

૧૧૪ અને અપીલ સ્વીકારી શકાતી નથી.ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૧૧૪ અને અપીલ સ્વીકારી શકાતી નથી.

આ એક નિર્દોષ છૂટકારો અપીલ છે જેમાં કોર્ટ નિર્દોષ છૂટકારોના હુકમમાં દખલ કરવામાં ધીમી રહેશે. ફરિયાદ પક્ષના કેસમાં નબળાઈઓ મામલાના મૂળ સુધી જાય છે અને ફરિયાદ પક્ષના કેસ પર મોટો ફટકો મારે છે. આવા કિસ્સામાં, નિર્દોષ છૂટકારોના હુકમને બાજુ પર રાખવો સલામત રહેશે નહીં, ખાસ કરીને જ્યારે પુરાવાઓએ વિદ્વાન ન્યાયાધીશને વિશ્વાસ પ્રેરિત કર્યો ન હોય જેમને સાક્ષીઓના વર્તનનું અવલોકન કરવાની તક મળી હોય. જેમ કે હું વિદ્વાન ન્યાયાધીશ દ્વારા વ્યક્ત કરાયેલા દૃષ્ટિકોણ સાથે સામાન્ય રીતે સંમત છું, મને નથી લાગતું કે ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષીઓના પુરાવાઓનું પુનરાવર્તન કરવું અથવા વિદ્વાન ન્યાયાધીશ દ્વારા આપવામાં આવેલા નિર્દોષ છૂટકારોના કારણોને ફરીથી જણાવવું જરૂરી છે અને મારા મતે, કેસની હકીકતોમાં વિદ્વાન ન્યાયાધીશ દ્વારા લેવામાં આવેલા દૃષ્ટિકોણ સાથે સામાન્ય સંમતિની અભિવ્યક્તિ પૂરતી હશે. (૧) ગિરિજા નંદિની દેવી અને અન્ય વિરુદ્ધ બિજેન્દ્ર નારાયણ ચૌધરી, એ.આઇ.આર. ૧૯૬૭ એસ.સી. ૧૧૨૪, અને (૨) કર્ણાટક રાજ્ય વિરુદ્ધ કેસોમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા નિર્ણયોને ધ્યાનમાં રાખીને આ વાત સાચી છે. હેમા રેડ્ડી અને અન્ય, એ.આઇ.આર. ૧૯૮૧ એસ.સી. ૧૪૧૭. પુરાવાઓની એકંદર પ્રશંસા પર, મને ખાતરી છે કે વિદ્વાન

ન્યાયાધીશે સામાવાળાને નિર્દોષ જાહેર કરવા માટે આપેલા કારણોમાં કોઈ ખામી નથી. એટલું કહેવું પૂરતું છે કે વિદ્વાન ન્યાયાધીશે સામાવાળાઓને નિર્દોષ જાહેર કરવા માટે તર્કસંગત અને ખાતરીકારક કારણો આપ્યા છે. વિદ્વાન વધારાના સરકારી વકીલ મને વિદ્વાન ન્યાયાધીશ દ્વારા પહેલાથી જ લેવામાં આવેલા દૃષ્ટિકોણથી વિપરીત અભિપ્રાય લેવા માટે સમજાવવામાં નિષ્ફળ ગયા છે અને તેથી, અપીલ નકારી કાઢવાને પાત્ર છે.

ઉપરોક્ત કારણોસર, મને અપીલમાં કોઈ યોગ્યતા દેખાતી નથી. તેથી, અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને તેને ફગાવી દેવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.